

Андронік Кармелюк

З когорти Великих -

Письменник від Бога Ігор Качуровський

18 липня у Мюнхені на 95-му році життя помер відомий письменник, послідовник літературної школи неокласиків, радіожурналіст і професор УВУ Ігор Качуровський. Народився він 1 вересня 1918 р. в Ніжені, а жив у селі Крути.

1931 року родина Качуровських врятувалася від арешту та голодної смерті переїздом до російського Курська, де Покійник завершив університетські студії зі слов'янської філології. Під час 2-ої Світової війни І.Качуровський повернувся коротко в рідні сторони, але вирішив урятуватися від московського тоталітаризму й опинився після війни у таборах Ді-Пі біля Зальцбурга. Там він, який свої перші вірші написав російською, під впливом поетів-біженців, як Юрій Клен, Леонід Мосендз, Б.Олександрів, Михайло Орест-Зеров та інших, остаточно став на шлях українського письменника.

З Австрії І.Качуровський емігрував до Аргентини, де змушений був фізичною працею утримуватися при житті, але 1969 р. він одружився з Лідією Крюковою, дочкою відомого художника Бориса Крюкова, прийняв запрошення від Української редакції Радіо «Свобода» та переїхав на працю до Мюнхену. З того часу І.Качуровський міг на повну силу розгорнути свій літературний талант, утвердитися як видатний науковець-літературознавець, працюючи для насущного як літературний радіооглядач. Плоди його радіожурналістики появилися вже в незалежній Україні окремим збірником вибраних радіобесід п.н. «150 вікон у світ».

Ігор Качуровський став відомим як поет численних збірок поезії неокласичного стилю, як плідний перекладач віршів із багатьох мов, зокрема, вибраних творів «Франческо Петрарка», антології з ібероеспанської мови «Золота галузка», а 2007 р. в Києві видано зібрання перекладів 650 поезій понад 350 авторів п.н. «Круг понадземний». Як прозаїк І.Качуровський створив також низку помітних прозових творів, серед них роман «Дім над кручею» та повість «Залізний куркуль», та інші.

Крім того, І.Качуровський автор низки дуже цінних підручників із віршознавства і стилістики, в яких він виявив себе справжнім ерудитом та літературним енциклопедистом із витонченим естетичним відчуттям. Свої невичерпні знання з літературної майстерності він щедро передавав студентам на курсах УВУ в Мюнхені, вони захоплювалися неймовірною здатністю

І. Качуровського рецитувати численні літературні зразки з пам'яті. Добру пам'ять і жваву притомність І. Качуровський зберіг до останніх днів життя.

Не абиякі заслуги перед українською культурою має І. Качуровський теж як упорядник та укладач кількох цінних хрестоматій та антологій. До монументальних збірників, до наповнення яких прикладав свої сили та знання Покійник, слід назвати «Хрестоматія української релігійної літератури. Книга 1: Поезія» (книга 2га: Проза - на жаль, не появилася і покищо невідомо, чи вона існує хоча б у авторській концепції). Хрестоматія появилася 1988 р. в Мюнхені-Лондоні до 1000-річчя хрещення Руси-України. І. Качуровський виступає як головний редактор й автор Вступного слова до хрестоматії. Вона відкривається його статтею п.н. «Містична функція літератури та українська релігійна поезія», в ній Качуровський пише:

«Хрестоматія української релігійної поезії» - це насамперед історичний документ – свідоцтво християнської духовності в нашій літературі, заперечення пропагандивних тез про атеїзм чи антирелігійність деяких письменників, доказ невмирущості християнства в державі, яка створила власну, антихристиянську релігію з культом вождів і «божественної непомильності партії».

В Ігоря Качуровського є ще одна унікальна заслуга в галузі історії української літератури: своє рідкісне й багате знання він підсумував у монографії «Променисті силвети» (Мюнхен 2002, Київ 2008): в ній автор знайомить читача про творчість забутих або замовчуваних літераторів з покоління 2-ої Світової війни і звільняє від негативних стереотипів наше уявлення про творчість визнаних майстрів українського слова.

Цій самій темі та меті І. Качуровський присвятив останні роки свого творчого життя, збираючи матеріяли до задуманої ним чергової хрестоматії п.н. «Погашений спалах». Спонукою для Ігоря Качуровського скласти цю хрестоматію стало популярне й кількакратно безкритично перевидане в Україні т.зв. «Розстріляне відродження» авторства Ю. Лавріненка-Дивнича. В одному листі з грудня 2009 року Ігор Качуровський пояснює свою позицію укладача нової, «реабілітаторської» хрестоматії з більш адекватною назвою «Погашений спалах», таким аргументом: «Лавріненко вважав, що **українське відродження** починається з оспівування «Червоного терору» і не виходить за межі радянської України. Тому він не дав до своєї книги Вороного, Чупринки, Клена, Ореста, Багряного, Теліги, Ольжича, Липи...». Хрестоматія в концепції І. Качуровського – повніша, всеохопніша, менше «ідеологізована», зате історично органічніше та понад усе – національна, українська.

Увесь копітко зібраний протягом років матеріял, завдяки ентузіазму та зусиллям теперішніх студентів УВУ в Мюнхені, вдалося з участю самого

І. Качуровського скопіювати й зберегти, а київське видавництво «ТЕМПОРА» планує підготувати хрестоматію до друку. Цією хрестоматією класикові української літератури І. Качуровському, а водночас і представникам кількох генерацій знищених та заборонених українських письменників, буде споруджений ще один величний літературний пам'ятник.

Незалежна Україна визнала й відзначила талант і заслуги І. Качуровського державними нагородами, в тому й найвищою – Шевченківською премією. Особливо тепло й шанобливо зберігають пам'ять і багатогранну творчість І. Качуровського його земляки в Ніжені, в тому й Фундація “Сяйво» відомого підприємця й мецената Миколи Шкурка, директора «Благодійного фонду Ніжен».

Напередодні смерті Ігор Качуровський написав лист-заповіт, в якому просив поховати його на території садиби в с. Крути, Ніжинського р-ну, де пройшли його дитячі роки. Передбачено здійснити поховання 19 вересня, четвер, - у день храмового свята в Крутах - Михайлового чуда. Про хід підготовки до поховання можна довідуватися: http://nizhen.syaivo.com/?part_id=54.

Місцеві діячі Крутів і Ніжена, у співпраці з представниками влади, планують створити меморіал на могилі поета, на що розпочався збір добродійних внесків. Відтак Могила І. В. Качуровського має бути внесена до реєстру об'єктів культурної спадщини.

В останні тижні перед своїм відходом із цього світу І. Качуровський ще встиг порадіти двома чепурними публікаціями. Перша – це об'ємне ретроспективне видання п. н. «Лірика» І. Качуровського за редакцією Володимира Базилевського й Олени О'Лір у львівському видавництві “Астролябія». Друга публікація, не менш чепурна під поліграфічним виглядом, вийшло у видавництві «Коло» із Дрогобича – це збірка іронічної поезії І. Качуровського п. н. «Parodiarium Хведосія Чички. Пародії, шаржі, епіграми, літературні жарти».

Саме із останньої прижиттєвої збірки хочемо читачеві дати присмак Сквородинської мудрості, яка супроводжувала Ігоря Качуровського усього його активного і творчого життя. Вірш має характерну для самоіронії автора назву «Нічне шахрайство»:

Творчі верховини

І самотня путь.

Але ці кретини

Не дають заснуть.

Лізуть, тупорилі,

Нікуди втекти.

Тож хіба в могилі

Знайдеш спокій ти.

І спокій цей знайде Ігор Качуровський в с. Крутах, де буде його могила і де в його дитинстві постала і звідти у світ пішла героїчна легенда молодих Крутянців. І сюди поет повертається на вічний спочинок - після 95 років життя, наповненого невсипуще творчим і чесним служінням трьом українським Музам - поезії, історії та науки.

Добрі справи, невгасна любов до прекрасного та до української мови, за калічення якої він сильно переживав, та немеркнуча слава талановитого Майстра художнього слова гарантують Ігореві Качуровському вічну і вдячну пам'ять.

Мюнхен-Київ, липень 2013 року.